

Januskop

Als Nederlandse notarissen zijn we van oudsher behept met een januskop. Velen denken dat ons hybride karakter ons pas sinds 1999, met de invoering van de liberalisering, is overkomen. Maar dat is niet waar, van oudsher is de notaris al deels overheidsdienaar die op exclusieve basis overheidstaken uitoefent. Daarnaast moet hij de ondernemer zijn die met behulp van die exclusieve taken in staat gesteld wordt zijn boterham te verdienen. Overigens voor alle duidelijkheid, dat gold natuurlijk ook voor de wijziging van de Wet op het notarisambt per 1 oktober 1999, de marktwerking heeft er alleen voor gezorgd dat

het comfort van de vaste tarieven verdween en daardoor ook meer concurrentie ging ontstaan.

ONDERNEMERSGEN

Vaststaand gegeven in onze beroepsgroep is toch dat een groot aantal van ons het ondernemersgen niet van nature in hun DNA heeft zitten. Dat blijkt mede uit de reactie van de beroepsgroep toen de liberalisering een feit werd. De schok van het vrijlaten van de tarieven heeft geleid tot een, zoals dat onlangs in een ledenraadsnotitie wordt genoemd, *race to the bottom*. Een ordinaire prijsconcurrentie die weinig tot geen relatie heeft met de kwaliteit en de waarde van onze dienst. Helaas, zo is het en de weg terug naar boven is een veel moeizamere.

ANDERE AANPAK

Onlangs mocht ik een lezing bijwonen van een Tilburgse hoogleraar. Hij heeft een wetenschappelijk onderzoeksplan ontworpen waarbij hij groepen ondernemers gedurende een langere periode volgt. De bedoeling is dat een grote representatieve groep wordt onderzocht. Deze groep wordt afgezet tegen een groep die geen ondersteuning krijgt. Opzet is om instrumenten te ontwikkelen waarmee ondernemers geholpen worden om de specifieke uitdagingen van hun ondernemerschap aan te gaan. En dat vervolgens op basis van algoritmes voorspellende verbanden kunnen worden gelegd met betrekking tot bijvoorbeeld groeipaden en winstgevendheid van het betreffende type onderneming. Allemaal met het doel de ondernemer te adviseren omtrent de kerncompetenties voor succesvol ondernemerschap. Volgens deze wetenschapper ontbreekt het de ondernemer niet aan ambitie, maar alle innovaties en nieuwe oplossingen dringen op de een of andere wijze niet of onvolledig door. Dit vraagt om een andere aanpak.

DISBALANS

Waarom zou onze publiekrechtelijke beroepsorganisatie, die waakt over de uitvoering van onze rechtstatelijke taken, zich in dit type empirisch onderzoek moeten verdiepen? Zelf denk ik dat we daar hele goede redenen voor hebben. Zoals ik al schreef, onze januskop maakt dat ambt en ondernemerschap onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Onze beroepsorganisatie heeft zich in de afgelopen decennia hoofdzakelijk gemanifesteerd in het verlengde van onze rechtstatelijke functie. Laten we zeggen op de 'ambtelijk helft van ons hoofd'. Daardoor is onvoldoende aandacht besteed aan de 'andere hoofd- en hersenhelft', die van het ondernemerschap. Wellicht is daardoor een kleine disbalans ontstaan, die nodig behoefte heeft aan correctie.

PUBLIEK BELANG

Ik hoor u al zeggen dat wij ons als beroepsorganisatie niet met het ondernemerschap mogen inlaten, omdat we ons dan als een soort brancheorganisatie op het pad van de collectieve belangenbehartiging gaan begeven. Dit terwijl wij ons op basis van onze wettelijke taak nadrukkelijke op het publieke belang moeten richten. Gelukkig heeft in 2012 de toenmalige staatssecretaris van Justitie bevestigd dat we ons als orde ook op collectieve belangen mogen richten zolang daarmee maar een publiek belang is verweven. Met deze gedachte in mijn hoofd en geprikkeld door de voordracht denk ik dat het goed is als we als KNB, wellicht meer dan voorheen, ook kijken naar de onderbelichte 'ondernemerskant van ons hoofd'. Daarmee is immers ook een publiek belang gediend! Een 'gezonde' notariële ondernemer die zijn kantoor en processen op optimale wijze drijft, presteert vanzelfsprekend ook kwalitatief en efficiënt beter. Het spreekt voor zich dat de samenleving daar, uit kwalitatief en economisch oogpunt, alleen maar baat bij heeft.

FOCUS

Inmiddels zijn we in het kader van ons grote en ambitieuze plan Notariaat Online al met een aantal initiatieven bezig die meer de focus leggen op de notariële bedrijfsvoering. Alles met het nadrukkelijke doel om de positie van het notariaat te verstevigen, niet in het minst zeker ook in kwalitatieve zin. Daarbij ligt onze focus nadrukkelijk op de verbinding tussen ambt en ondernemer gekoppeld aan ambitie. Daar vaart niet alleen het notariaat, maar de gehele samenleving wel bij. ■

Jef Oomen | VOORZITTER KNB